

Mölndalsåns vattenråds yttrande över Översiktsplan för Härryda kommun – samrådshandling juni 2010

Mölndalsåns vattenråd (se bilaga 1) har efter genomgång av planarkitekten i Härryda kommun vid senaste vattenrådsmötet beslutat att yttra sig över Förslag till Översiktsplan för Härryda kommun 2011 (ÖP 2011) – Samrådshandling juni 2010, eftersom det framstår klart att vattenfrågorna - i vid bemärkelse – inte fått den uppmärksamhet som de bör bli utgående från vattendirektivets krav och de miljö kvalitetsnormer som finns beslutade av vattenmyndigheten.

Mölndalsåns Vattenråd, som ska verka för att vattnet inom Mölndalsåns avrinningsområde uppnår och håller en god ekologisk och kemisk status, har kännedom om att i samrådet om ÖP 2011 även ingår samråd om förslag till Naturvårdsplan, Grön plan, Kulturmiljöplan och Vindbruksplan, vilka också utgjort underlag för översiktplanen.

Mölndalsåns Vattenråd väljer att framföra ett antal övergripande synpunkter som det är viktigt att beakta i översiktsplanen eftersom Mölndalsåns avrinningsområde upptar en stor del av Härryda Kommuns yta och att Mölndalsån har och kommer att ha stor betydelse som naturtillgång ur många aspekter – inte minst ur vattenförsörjningssynpunkt i regionen.

Miljökonsekvensbeskrivning

I den miljökonsekvensbeskrivning som redovisas i planen finns stora brister när det gäller beskrivning av planens påverkan på vatten och vattenområden. Mest anmärkningsvärt är att ingen avstämning och påverkansbedömning har gjorts i planen gentemot miljömålen "Levande sjöar och vattendrag", "Myllrande våtmarker", "Grundvatten av god kvalitet" och "Ett rikt växt- och djurliv" vilka alla är relevanta att ta upp och belysa i konsekvensbeskrivningen. Det saknas även avstämning och påverkansbedömning av miljömål som "Bara naturlig försurning", "Ingen övergödning" och "Hav i balans" vilka även dessa är miljömål som relateras till vatten och bör anses kunna påverkas av planen. Bristerna i konsekvensbeskrivningen är här så stora att det är svårt att gå in med synpunkter i sak då det inte redovisats något underlag eller bedömningar att ha synpunkt på i dessa frågor. För vattenrådet är dessa miljömål mycket viktiga att beakta. Särskilt med tanke på att de i hög grad berör vattnet och EU:s vattendirektiv som ställer krav på att alla vatten skall ha en god vattenstatus till år 2015. Av planen bör det därför även tydligare framgå hur/om planen stämmer överens med vattendirektivets krav.

Natur

ÖP 2011 uppehåller sig vid markanvändningen och inte vid användningen av totala arealen, som även omfattar vattenområdesanvändningen. Av Miljöbalken kap 3 § 1 och Plan och bygglagen kap 2 § 1, som citeras på sid 24, framgår: ”Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.”

Rubriken ”Natur” tar i stort sett bara upp frågor kring naturen på land, att det finns behov av att bedriva naturvård även i vatten nämns inte. Det hänvisas till Naturvårdsplanen där det i och för sig finns ett avsnitt om ”Sjöar och vattendrag”, men i själva översiktsplanen finns det inte nämnt annat än för de områden som är skyddade genom Riksintresse, Natura 2000 samt Naturresevat.

Det är Vattenrådets mening att såväl mark- som vattenområdesanvändningen bör behandlas i översiktsplanen och visa hur viktiga vattenfrågor beaktas.

Värdefulla vattenområden är inte markerade på ”Markanvändningskartan”, och vattenrådet ser det som rimligt att de anges på samma sätt som i ÖP 2002. Man bör även markera Mölndalsåns avrinningsområde på ovan nämnda karta. (Se bilaga 2 och nedan under ”Bebyggelseutveckling”). Större vattendrag som exempelvis Mölndalsån bör även markeras så de framträder tydligare på kartan. Detta ger en större förståelse för vattnets väg i landskapet.

Vidare är det endast Rådasjön, Finnsjön och sjöarna på gränsen till Lerums kommun som finns utmärkta och klassade som vattentäkter på kartor. Det finns inte tydliggjort att hela Mölndalsåns vattensystem - Nedsjöarna – Härsjöarna – Mölndalsån – Rådasjön - är vattentäkt för Mölndal och Göteborg, dock ej för Härryda, som dock kan vara beroende av reservvatten från Mölndal och Göteborg (via Partille). Hela vattensystemet är därmed centralt för vattenförsörjningen och råvattentäkt för såväl Härryda, Mölndal och Göteborg och borde därför markeras som vattentäkt på mark- (och vattenområdes)användningskartan. Även delar av Delsjöarna ligger i Härryda kommun och då de är viktiga för Göteborgs vattenförsörjning bör även de markeras som vattentäkt på kartan.

Användningen av både mark- och vattenområden bör framgå av de översiktskartor som presenteras. Det är inte tillfredsställande att bara hänvisa till Naturvårdsplanen eftersom det då inte framgår hur naturvärden vad gäller bl a våtmarker, sjöar och vattendrag har beaktats i översiktsplanen.

En stor del av naturens värde och dess biologiska mångfald är beroende av eller är knutet till olika strand- och vattenområden. Många arter sprids även via vatten eller längs fuktiga områden. Ur naturvårdssynpunkt är det därför särskilt viktigt att vattenvärdena beaktas och att man ser frågorna även ur ett vattensystemperspektiv där vatten och land samverkar och bildar en enhet. En stor del av Mölndalsåns vattensystem ligger dessutom inom Härryda kommun vilket gör att kommunens planering och utveckling är av stor vikt för hur de ekologiska värdena skall kunna bevaras och utvecklas inom vattensystemet.

Friluftsliv

Här nämns flera av kommunens sjöar som viktiga för friluftsliv och fiske vilket är bra.

I avsnittet ”Strandskydd” föreslås att strandskyddet skall upphävas i översiktsplanen norr om Mölnlycke samt söder om Landvetter. Detta är vad vattenrådet känner till inte möjligt att göra, utan dispens måste sökas i varje enskilt fall. Att behålla strandskyddet i dessa områden trots utbyggnad gör att strändernas värde bibehålls och kan blir till glädje för fler människor och inte bara de som får sina tomter vid vattnet. Strandskyddet är även av stort värde för bevarandet av växt- och djurlivet (se även under ”Natur”).

Vattendirektivets krav måste beaktas i ÖP 2011 och detta inkluderar även vattnets ”mjuka värden” så som rekreation med bl a bad och fiske.

Teknisk försörjning

Vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten finns omnämnda men det framgår inte av ÖP 2011 att fastställda miljö kvalitetsnormer inte uppfylls i dagsläget och att den ekologiska statusen i stora delar av Mölndalsåns vattensystem endast är måttlig och att åtgärder måste vidtas i olika delar av avrinningsområdet för att uppfylla beslutade miljö kvalitetsnormer. I anslutning till underrubriken ”Vattendirektivet” bör nämnas att Mölndalsåns vattenråd finns och samverkar för att målet god status skall uppnås till 2015.

En allt för omfattande förtätning och utbyggnad kan inverka ogynnsamt på reningen av regn- och dagvatten då det behövs naturmarker och grönytor för detta. Det finns även stora risker för ökade vattenmängder som når sjöar och vattendrag då exploatering av naturmark och grönområden leder till ökad avrinning. Som exempel kan nämnas att på skogsbevuxen mark når endast 24% av regnet ned i marken. Resten fastnar i träden och vegetationen och avdunstar till största delen (Skogsmarkens ekologi. Ståndortsanpassat skogsbruk del 1- Grunder, Skogsstyrelsen 1986). Även våtmarker är mycket viktiga för kvarhållande och rening av nederbörd. Vid exploatering och förstörelse av naturmark är det svårt att genom dagvattendammar m.m. fullt ut kompensera dessa ekosystemtjänster som naturen ger oss.

Vattenrådet ser det som väsentligt att utrymme avsätts i mark- och vattenområden för att göra det möjligt att genomföra de åtgärder som krävs när det gäller t ex regn- och dagvatten, avlopp (enskilda och allmänna) och risker för översvämningar samt för att förhindra snabba variationer i vattennivåer. Det måste finnas utrymme bl a för fördröjningsmagasin, av tillräcklig storlek och lämplig utformning. Områden för sådana magasin o dyl måste framgå redan i översiktsplanen för att säkerställa att tillrinningen till Mölndalsån kan hållas på lämplig nivå och med vatten av tillräcklig renhet samt att vattennivåerna varierar så lite som möjligt till gagn för växt- och djurliv.

Eftersom ÖP 2011 visar att en ökad omfattning av hårdgjorda ytor planeras i Mölndalsåns avrinningsområde är det av största vikt att tillrinningsfrågan beaktas redan i översiktsplanen och inte bara får anstå till detaljplaneringen.

De områden som benämns ”omvandlingsområden” är tidigare fritidshusområden och idag eftertraktade för helårsboende. Dessa områden har eftersatta vatten- och avloppsanläggningar som behöver förbättras. Vattenrådet vill poängtera vikten av att enskilda avlopp inventeras och att åtgärder sätts in mot avlopp som är undermåliga så att de inte fortsätter ha en negativ påverkan på vattenområdet.

Naturtillgångar

Under rubriken "Naturtillgångar" nämns inte vatten som en särskild resurs. Vattenområdena i kommunen är värdefulla ur flera aspekter, inte minst ur fiskesynpunkt.

Biologisk mångfald är en viktig naturtillgång som bör beskrivas och lyftas fram då den utgör själva grunden för vår existens och ger basen för vårt nyttjande av naturen. I Härryda kommun finns en rik biologisk mångfald som är knuten till eller beroende av olika vattenområden. De viktigaste områdena för biologisk mångfald ur vattensynpunkt bör markeras ut.

Områden med särskilda risker

Mölnadalens vattensystem är ett reglerat vattensystem. Regleringen angår alla kommuner i avrinningsområdet och tillhör mellankommunala frågor. Detta bör uppmärksammas i ÖP 2011.

Under senare år har vattendrag inom regionen vid flera tillfällen svämmat över och vattennivåerna varit höga, detta måste beaktas vid framtida byggande. Vattenrådet förutsätter att kommunen vid planeringen tar hänsyn till de översvämningrisker som finns inom Mölnadalens avrinningsområde och skapar utrymme för Mölnadalens naturliga variationer och möjligheter för hela Mölnadalens vattensystem att uppnå och bibehålla god ekologisk status enligt vattendirektivets krav.

Det finns även särskilda riskområden som gamla soptippar och vattenområden förorenade av industriavlopp. Dessa bör markeras på kartor och framgå av planen.

Bebyggelseutveckling

Tätortsutvecklingen bör belysas även ur ett avrinningsområdesperspektiv (se karta i Bilaga 2) där de olika vattensystemen i kommunen ritas ut och påverkan av planen beskrivs.

Enligt vattenrådets bedömning så kommer utbyggnad och exploatering främst att ske inom Mölnadalens avrinningsområde och det är därför viktigt att man gör en fördjupad analys av planens påverkan på vattensystemet.

I planförslaget finns flera utbyggnadsområden vars avgränsning går ända ned och även omsluter vissa vattenområden och vattendrag. Av flera skäl är det olyckligt med exploatering så nära vatten och det bör därför här generellt lämnas bebyggelsefria skyddszoner. Även vissa områden som exempelvis industriområden som ligger väldigt nära Mölnadalensån bör pekas ut som omvandlingsområden som på sikt kan utvecklas till skyddszoner.

Avslutningsvis framhålls att Mölnadalens Vattenråd gärna ställer upp för ytterligare diskussioner om planer som berör Mölnadalens avrinningsområde.

För Mölnadalens vattenråd

Hans Broberg
Ordf. Mölnadalens vattenråd

/ Monica Dahlberg
Skr. Mölnadalens vattenråd

Representanter i Mölndalsåns vattenråd

Organisation/Kommun	Ledamot	Ersättare
Bollebygds kommun	Roland Andersson	Gunnel Brandt
	Ann-Charlotte Lind	
Göteborgs Stad	Lena Hellström Göteborg Vatten	Lena Blom Kretsloppskontoret
	Kia Andreasson Kommunstyrelsen	
Härryda kommun	Bengt Johansson	Sven Johansson
	Thord Lundin	Lars Rohdin
Lerums kommun	Magnus Lansensfeldt	Barbro Feltzing
	Anna Engström	Robert Andersson
Mölndals stad	Hans Broberg, ordf.	Ralf Lorentzon
	Göran Werner	Susanne Hultgren
Mölndals Kvarnby	Per Palmer	Thomas Ericsson
Lantbrukarnas Riksförbund	Emma Nevander	Anders Olsson
Södra Skogsägarna	Stig Samuelsson	Jan Johansson
Naturskyddsföreningen	Michael Nilsson	Leif Lithander
Mölndalsåns fiskeråd	Kerstin Jönson	Stefan Larsson
Göteborgsregionens kommunalförbund / Göta älvs vattenvårdsförbund	Monica Dahlberg	

